

شناسایی ابعاد سیستم مدیریت دانش در کتابخانه‌های عمومی و تحلیل تأثیر آن بر توسعه نوآوری (مطالعه موردی: استان یزد)

فاطمه مکی‌زاده

استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه یزد
makkizadeh@yazduni.ac.ir

محبوبه فرزین یزدی (نویسنده مسئول)

دانشجوی دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه الزهراء (س)
farziny258@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۱۰/۰۸؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۳/۰۴/۲۹

چکیده

هدف: هدف اصلی پژوهش حاضر شناسایی ابعاد سیستم مدیریت دانش و نوآوری و ارزیابی وضعیت آنها در کتابخانه‌های عمومی شهر یزد و تحلیل تأثیر مدیریت دانش بر نوآوری است.

روش: پژوهش حاضر از لحاظ ماهیت، توصیفی پیمایشی و از نظر هدف کاربردی است. به منظور گردآوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش را کلیه کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان یزد (مشارکتی و غیرمشارکتی) تشکیل می‌دهند. داده‌ها با استفاده از آزمون‌های آماری پیرسون، تی تک نمونه‌ای، مدل‌یابی معادلات ساختاری و تحلیل مسیر مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که کلیه ابعاد مدیریت دانش به جز بُعد «خلق و کسب دانش» بر نوآوری تأثیر دارند. به استناد ضرایب معادلات ساختاری، بیشترین اثرگذاری بر نوآوری به ترتیب مربوط به بُعد «فن‌آوری و ساختار» و بُعد «سازماندهی، ذخیره و تسهیم دانش» بود. همچنین یافته‌ها نشان داد که متغیرهای «نوآوری اجرایی» و «نوآوری فنی» در کتابخانه‌های عمومی یزد از وضعیت متوسط و نامطلوب برخوردار هستند. به نظر می‌رسد به این دو حوزه توجه کمتری شده است و برنامه‌ریزی و تدوین استراتژی به منظور حل مشکلات و بهبود بخشیدن به وضعیت آنها وجود ندارد.

اصالت/ارزش: اهمیت این پژوهش در معرفی عوامل نیازمند بهبود در سیستم مدیریت دانش و نوآوری نهاد است. عامل «خلق و کسب دانش در سیستم مدیریت دانش» و عوامل «نوآوری اجرایی» و «نوآوری فنی» در کتابخانه‌های عمومی نیازمند تقویت و توجه مدیریتی است.

کلیدواژه‌ها: کتابخانه‌های عمومی یزد، مدیریت دانش، نوآوری، کتابداران.

مقدمه

مدیریت دانش در طول دهه گذشته، توجه زیادی را به خود جلب نموده است. شرکت‌ها و سازمان‌های بسیاری، ابزارهای مدیریت دانش نظیر یادگیری الکترونیکی، گروه‌های متمرکز، سیستم‌های مدیریت مستندات، و سایر سیاست‌ها جهت انگیزش کارکنان و به اشتراک گذاری دانش آنها به کار گرفته‌اند (اسمیت و مور^۱، ۲۰۰۴). اجرای یک راهبرد مؤثر مدیریت دانش و تبدیل شدن به یک سازمان دانش‌محور، شرط الزامی موفقیت سازمان‌ها در دوره‌ای است که به دوره اقتصاد دانش‌محور معروف است (گراوز^۲، ۲۰۰۲؛ هانگ^۳ و دیگران، ۲۰۰۵).

در این میان، تأثیر دانش بر سازمان‌های خدماتی در مقایسه با سازمان‌های تولیدی بیشتر بوده (توربن^۴ و دیگران، ۲۰۰۵) و از سوی دیگر افزایش روزافزون سازمان‌های خدماتی (بوستون^۵، ۱۹۹۷)، باعث توجه بیشتر به این دارایی با ارزش در دنیای کسب‌وکار خدماتی شده است. در این میان، کتابخانه‌ها به عنوان یکی از مراکز مهم و استراتژیک جهت مدیریت دانش در هر کشور به شمار می‌روند. این مراکز نقشی کلیدی را در گردآوری دانش (عینی) و همچنین مدیریت آن ایفا کرده و محل تولید و ذخیره دانش محسوب می‌شوند. محققان، مدیریت دانش را تزریق خونی جدید در فرهنگ کتابخانه دانسته‌اند که به اعتماد متقابل، تبادل باز اطلاعات، اشتراک و توسعه روش‌های طراحی دانش کتابخانه‌ها منجر می‌شود. ارزش مدیریت دانش در آن است که می‌تواند به عنوان یک نقطه مرکزی بهره‌برداری از فن‌آوری برای افزودن ارزش به بسیاری از محیط‌های پردازش اطلاعات به ویژه کتابخانه‌ها عمل کند (گانندی^۶، ۲۰۰۴). بنابراین، مدیریت دانش را می‌توان جزئی از وظایف کلیدی کتابخانه‌ها و پیش‌نیازی برای ایجاد نوآوری در این مراکز بر شمرد که این امر منجر به بهبود کیفیت خدمات آنها می‌شود. چنانچه مدیریت دانش در کتابخانه‌ها به کار گرفته شود، دانش فردی به دانش سازمانی تبدیل شده و این دانش به طور گسترده در سراسر کتابخانه جاری و به طور صحیحی به کار گرفته می‌شود. مدیریت دانش به کارکنان کمک می‌کند تا خروجی‌هایی تولید کنند که برگرفته از مهارت‌ها، استعدادها، افکار و نظرات‌شان باشد و تصمیم‌گیری در مسائل مربوط به مشتریان به خصوص کیفیت خدمات را بهبود می‌بخشد.

1. Smits & Moor

2. Groves

3. Hung

4. Turban

5. Boston

6. Gandhi

با توجه به مطالب فوق هدف اصلی این پژوهش شناساندن بسترهای مورد لزوم برای ایجاد نوآوری در کتابخانه‌های عمومی یزد است. لذا اهداف انجام این پژوهش را می‌توان در قالب موارد ذیل بیان نمود: ۱. شناسایی ابعاد مدیریت دانش و نوآوری در کتابخانه‌های عمومی استان یزد؛ و ۲. بررسی ارتباط بین مدیریت دانش و نوآوری در کتابخانه‌های عمومی استان یزد. مطالعات زیادی (داروچ^۱ و مکناوتون^۲، ۲۰۰۲؛ کاماساک^۳ و بولوتلر^۴، ۲۰۰۹؛ لیاو^۵ و وو^۶، ۲۰۱۰؛ خاتیمان‌فر، ۱۳۸۶؛ علامه و زارع ۱۳۸۷؛ و یوسفی، صادق فیضی و سلیمانی، ۱۳۹۱) جنبه‌های مدیریت دانش را به عنوان مقدمه‌ای برای نوآوری گزارش داده‌اند؛ ولی هیچ‌یک از آنها به طور واضح رابطه بین این دو سازه را در کتابخانه‌های عمومی بررسی نکرده‌اند. با در نظر گرفتن اهمیت مطالب بیان شده و عدم وجود مطالعاتی در زمینه رابطه مدیریت دانش و نوآوری در کتابخانه‌های عمومی، شناسایی ابعاد جامعی از مدیریت دانش و بررسی تأثیر آنها بر نوآوری در این نوع کتابخانه‌ها توجیه‌پذیر است.

فرضیه‌های پژوهش

فرضیه‌های پژوهش حاضر به شرح زیر است:

۱. بین مدیریت دانش و نوآوری رابطه معنی‌داری وجود دارد؛
۲. بین ابعاد زیرساختی مدیریت دانش و نوآوری رابطه معنی‌داری وجود دارد؛
۳. بین ابعاد فرایندی مدیریت دانش و نوآوری رابطه معنی‌داری وجود دارد.

روش پژوهش

تحقیق حاضر از لحاظ ماهیت، توصیفی پیمایشی و از نظر هدف کاربردی است. به منظور گردآوری داده‌ها ابتدا با استفاده از روش کتابخانه‌ای، مفاهیم و تعاریف متغیرهای پژوهش، ادبیات و پیشینه موضوع گردآوری شدند. پس از مطالعه و بررسی مبانی نظری و پیشینه پژوهش، ابعاد مدیریت دانش بر اساس ویژگی‌های کتابخانه‌های عمومی شناسایی و پرسشنامه‌ای تدوین گردید. از آن جایی که در این پژوهش، تحلیل عاملی انجام می‌شود، باید حجم نمونه با این نوع تحلیل همخوانی داشته باشد. برای کمترین حجم نمونه در تحلیل عاملی اتفاق نظر وجود ندارد

1. Darroch 2. McNaughton 3. Kamasak 4. Bulutlar 5. Liao 6. Wu

و میزان آن بین دست کم ۱۰۰ مشاهده تا ۳۰۰ مشاهده متغیر است. با این وجود توصیه می‌شود که به ازای هر متغیر، دست کم پنج تا مشاهده صورت پذیرد (دیویری^۱، ۲۰۰۴). بنابراین با وجود ۳۸ پرسش یا متغیر، دست کم به نمونه‌ای با حجم ۱۹۰ پاسخگو نیاز است. به منظور دستیابی به این تعداد حجم نمونه، پرسشنامه بین کلیه کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان یزد اعم از مشارکتی و نهادی به میزان ۲۳۰ نفر توزیع گردید^۲. در نهایت ۱۹۵ پرسشنامه جمع‌آوری و برای پژوهش حاضر مورد بررسی قرار گرفتند. در پرسشنامه مذکور به منظور سنجش ابعاد مدیریت دانش از ابعاد فرایندی و زیرساختی مدیریت دانش و به منظور ارزیابی و سنجش نوآوری از ابعاد فنی و اجرایی نوآوری استفاده شده است. در راستای هدف پژوهش و به منظور بررسی روابط بین ابعاد، یک مدل مفهومی ارائه گردید. معنی‌دار بودن رابطه بین ابعاد با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون و تأثیر این ابعاد با استفاده از مدل‌یابی معادلات ساختاری و تحلیل مسیر انجام شد. به منظور آزمون فرضیه‌ها و انجام محاسبات آماری از نرم‌افزارهای اس.پی.اس.اس و لیزرل^۳ استفاده شده است.

اعتبار پرسشنامه از دو بُعد بررسی شد. این دو بُعد به عنوان اعتبار محتوا^۴ و اعتبار سازه^۵ شناخته می‌شوند.

اعتبار محتوا: بررسی اعتبار محتوای پرسشنامه از دو راه دنبال شد. در وهله اول، با تعریف دقیق هر یک از سازه‌های پژوهش، معیارهای سنجش هر سازه و مقیاس‌های مرکب از این معیارها از اعتبار محتوای پرسشنامه اطمینان حاصل شد. در وهله دوم، معیارها و مقیاس‌های هر سازه در اختیار پنج نفر از افراد صاحب‌نظر در حوزه پژوهش قرار گرفت. هر یک از این افراد به صورت مستقل در باره پوشش محتوای معیارها و مقیاس‌ها اظهار نظر و در مجموع، اعتبار محتوای پرسشنامه را تأیید کردند.

اعتبار سازه: این نوع اعتبار، بر همبستگی مورد انتظار میان متغیرها مبتنی است و برای تعیین آن راه‌های مختلفی وجود دارد. یکی از این راه‌ها، تحلیل عاملی است. در این پژوهش از یکی از روش‌های بررسی اعتبار سازه‌ای یعنی از تحلیل عاملی استفاده شد. بدین ترتیب، مقیاس‌ها به صورت جداگانه وارد تحلیل عاملی شدند.

1. Dewberry

۲. آمار جامعه پژوهش با مراجعه حضوری به نهاد کتابخانه‌های عمومی استان یزد به دست آمده است.

3. LISREL 4. content validity 5. construct validity

برای پایایی کل پرسشنامه از آماره «ضریب آلفای کرونباخ»^۱ استفاده شد که ضریب محاسبه شده برای تمامی ابعاد از حداقل قابل قبول ($\alpha=0.7$) بیشتر می‌باشد. این رقم برای پژوهش‌های اکتشافی در حد ۰/۶ نیز قابل قبول است (دی واس^۲، ۲۰۰۰، به نقل از علیدوستی، ۱۳۸۴). بر اساس داده‌های گردآوری شده در مرحله آزمون پرسشنامه، تمامی مقیاس‌ها به استثنای عامل ویژگی حرفه‌ای، دارای ضریب بالاتر از ۰/۷ بودند.

یافته‌ها

در این قسمت ابتدا نتایج تحلیل عاملی ابعاد فرآیندی و زیرساختی مدیریت دانش و ابعاد فنی و اجرایی نوآوری بیان شده است. سپس برای آزمون فرضیه‌های پژوهش، به بررسی روابط بین متغیرها و اثرات متغیرها بر یکدیگر پرداخته شده و مدل نهایی اصلاح شده بر اساس روابط و تأثیر متغیرهای مدیریت دانش و نوآوری بر یکدیگر پیشنهاد شده است. در نهایت نتایج ارزیابی وضعیت مدیریت دانش و نوآوری و ابعاد آنها در کتابخانه‌های عمومی استان یزد توضیح داده شده است. بر اساس اطلاعات مستخرج از پرسشنامه‌های گردآوری شده، ۵۸/۱ درصد از پاسخ‌دهندگان را زنان تشکیل می‌دهند؛ ۶۴/۷ درصد دارای مدرک تحصیلی کارشناسی؛ و ۶۲/۲ درصد در رده سنی ۲۶ تا ۳۵ سال هستند.

تحلیل عاملی ابعاد فرآیندی مدیریت دانش

ابتدا بر روی سؤالات بُعد فرآیندی مدیریت دانش تحلیل عاملی انجام گرفت و در اولین آزمون تحلیل عاملی اکتشافی، شاخص کفایت نمونه‌برداری (KMO)^۳ و سطح معنی‌داری حاصل از آزمون کرویت بارتلت^۴ محاسبه گردید. (جدول ۱)

جدول ۱. آزمون بارتلت و معیار کا. ام. او برای ابعاد فرآیندی مدیریت دانش

مقدار	آزمون	
۰/۶۳۸	آماره کا. ام. او	شاخص اندازه‌گیری از کیفیت نمونه‌برداری کا. ام. او
۴۰/۱۹۷	مقدار تقریبی خی دو	آزمون کرویت بارتلت
۰/۰۰۰	مقدار احتمال معنی‌داری	

1. Cronbach's alpha coefficient

2. De Vaus

3. Kaiser- Meyer- Olkin (KMO)

4. Bartlett Test of Sphericity

بر اساس آزمون بارتلت، اگر همبستگی قوی بین متغیرها وجود داشته باشد، KMO نزدیک به یک خواهد بود. با توجه به خروجی اول (جدول ۱) این مقدار برابر با ۰/۶۳۸ می‌باشد که از کفایت نمونه‌گیری خبر می‌دهد. همچنین مقدار سطح معنی‌داری آزمون بارتلت کمتر از ۰/۰۵ است که نشان می‌دهد ماتریس واحد نیست و می‌توان از تحلیل عاملی برای شناسایی ساختار استفاده کرد.

جدول ۲، ماتریس چرخش یافته برای ابعاد مورد نظر را نشان می‌دهد که شامل بارهای عاملی هر یک از متغیرها در عامل‌های باقی مانده پس از چرخش می‌باشد. لازم به ذکر است، هرچه قدر مقدار قدر مطلق این ضرایب بیشتر باشد، عامل مربوطه نقش بیشتری در کل تغییرات (واریانس) متغیر مورد نظر دارد. نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که همه سنج‌ها دارای بار بالا در حداقل یک عامل می‌باشند که تأییدی بر صحت طبقه‌بندی مناسب سنج‌ها در عوامل است.

جدول ۲. نتایج تحلیل عاملی ابعاد فرایندی مدیریت دانش

متغیر	بار عاملی		
	۱	۲	۳
۱	-	۰/۴۳۸	-
۲	-	۰/۷۱۹	-
۳	-	۰/۶۰۵	-
۴	-	۰/۵۹۸	-
۵	۰/۵۸۴	-	-
۶	-	۰/۶۱۳	-
۷	۰/۶۶۱	-	-
۸	۰/۵۹۸	-	-
۹	۰/۴۶۵	-	-
۱۰	-	-	۰/۷۱۸
۱۱	-	-	۰/۴۲۶
۱۲	-	-	۰/۶۸۵
۱۳	-	-	۰/۳۸۹
۱۴	-	-	۰/۶۸۵
۱۵	-	-	۰/۶۸۹
۱۶	۰/۶۲۷	-	-

با توجه به انجام تحلیل عاملی روی ۱۶ متغیر مربوط به ابعاد فرایندی مدیریت دانش، سه عامل به عنوان عامل‌های اصلی شناسایی می‌شوند. با توجه به نتایج جدول فوق سؤالات ۵، ۷، ۸، ۹، ۱۶ روی عامل اول، سؤالات ۱، ۲، ۳، ۴ و ۶ روی عامل دوم و سؤالات ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴ و ۱۵ روی عامل سوم بار عاملی بالای ۰/۰۵ دارند. با توجه به مفهوم و محتوای سؤالات مزبور عوامل سه‌گانه به صورت زیر نام‌گذاری گردیدند. (جدول ۳)

جدول ۳. نام‌گذاری عوامل استخراج شده از ابعاد فرآیندی مدیریت دانش

عوامل فرآیندی	نام قراردادی
عامل ۱: KMP1	سازماندهی، ذخیره و تسهیم دانش
عامل ۲: KMP2	خلق و کسب دانش
عامل ۳: KMP3	تبدیل، حفظ و به‌کار بردن دانش

تحلیل عاملی ابعاد زیرساختی مدیریت دانش

نتایج تحلیل عامل اکتشافی بر روی متغیرهای زیرساختی مدیریت دانش را می‌توان در جدول ۴ مشاهده نمود. مقدار KMO و ضریب معنی‌داری به‌دست آمده در ابعاد زیرساختی مدیریت دانش بیانگر مفید بودن تحلیل عاملی برای این داده‌ها می‌باشد.

جدول ۴. آزمون بارتلت و معیار کا. ام. او برای ابعاد زیرساختی مدیریت دانش

آماره	آزمون
۰/۶۵۱	شاخص اندازه‌گیری از کیفیت نمونه‌برداری کا. ام. او
۶۶۵/۸۸۲	مقدار کای اسکور
۰/۰۰۰	سطح معنی‌داری

جدول ماتریس چرخش یافته (جدول ۵) برای ابعاد مورد نظر نشان می‌دهد که همه سنجه‌ها دارای بار بالا در حداقل یک عامل می‌باشند که تأییدی بر صحت طبقه‌بندی مناسب سنجه‌ها در عوامل است. بر اساس نتایج حاصل از تحلیل عاملی کلیه متغیرهای مربوط به بعد زیرساختی مدیریت دانش به دو عامل طبقه‌بندی گردیدند.

جدول ۵. نتایج تحلیل عاملی ابعاد زیرساختی مدیریت دانش

عوامل		متغیر
۲	۱	
-	۰/۴۲۲	۱۷
-	۰/۴۷۹	۱۸
-	۰/۴۴۹	۱۹
-	۰/۴۸۴	۲۰
-	۰/۵۵۹	۲۱
-	۰/۶۱۷	۲۲
-	۰/۴۹۰	۲۳
۰/۴۲۶	-	۲۴
۰/۹۶۷	-	۲۵
۰/۹۶۹	-	۲۶
-	۰/۵۰۰	۲۷
-	۰/۶۳۳	۲۸

بر این اساس، سؤالات ۱۸، ۱۷، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۷ و ۲۸ روی عامل اول و سؤالات ۲۴، ۲۵، و ۲۶ روی عامل دوم بار عاملی مناسب و قابل قبول دارند. با توجه به مفهوم و محتوای سؤالات مزبور عوامل دوگانه فوق در جدول ۶ به صورت زیر نام‌گذاری گردیدند.

جدول ۶. نام‌گذاری عوامل استخراج شده از ابعاد زیرساختی مدیریت دانش

عوامل فوایندی	نام قراردادی
عامل T and S: ۱	فن‌آوری و ساختار
عامل ۲: culture	فرهنگ

تحلیل عاملی نوآوری فنی

نتایج مربوط به تحلیل عاملی اکتشافی ابعاد نوآوری در جداول ۷ و ۸ آمده است. مقدار KMO و ضریب معنی‌داری آزمون بارتلت به دست آمده برای ابعاد نوآوری فنی بیانگر مفید بودن تحلیل عاملی برای این داده‌ها می‌باشد.

جدول ۷. آزمون بارتلت و معیار کا. ام. او برای ابعاد نوآوری فنی

آماره	آزمون	
۰,۶۳۱	شاخص اندازه‌گیری از کیفیت نمونه‌برداری کا. ام. او	
۱۳۴,۹۳۶	مقدار کای اسکور	آزمون کرویت بارتلت
۰,۱۰۰	سطح معنی‌داری	

در جدول ۸ ضرایب گویه‌های سازنده مؤلفه نوآوری فنی و همچنین بار عاملی این گویه‌ها در ساخت مؤلفه نوآوری فنی آورده شده است. بار عاملی برای گویه در واقع ارزش گویه در ساخت مؤلفه مد نظر را نشان می‌دهد که برای مقادیر بالای ۰,۷ بسیار مناسب و برای مقادیر بین ۰,۵ تا ۰,۶ نیز مناسب و قابل قبول است.

جدول ۸. نتایج تحلیل عاملی ابعاد نوآوری فنی

عامل	متغیر
۱	
۰,۸۸۴	۳۰
۰,۵۴۵	۳۱
۰,۵۸۶	۳۲
۰,۵۷۱	۳۳
۰,۸۵۶	۲۹

تحلیل عاملی نوآوری اجرایی

نتایج مربوط به تحلیل عاملی اکتشافی ابعاد نوآوری اجرایی در جداول ۹ و ۱۰ آمده است. مقدار KMO و ضریب معنی‌داری آزمون بارتلت به‌دست آمده برای ابعاد نوآوری اجرایی بیانگر مفید بودن تحلیل عاملی برای این داده‌ها می‌باشد.

جدول ۹. آزمون بارتلت و معیار کا. ام. او برای ابعاد نوآوری اجرایی

آماره	آزمون	
۰,۵۵۰	شاخص اندازه‌گیری از کیفیت نمونه‌برداری کا. ام. او	
۱۸۲,۳۲۵	مقدار کای اسکور	آزمون کرویت بارتلت
۰,۱۰۰	سطح معنی‌داری	

همان گونه که مشاهده می‌شود مقدار $KMO = 0.550$ است که مقدار نسبتاً مناسبی است. مقدار معنی‌داری نیز کمتر از 0.05 می‌باشد که بیانگر مناسب بودن گویه‌های استخراج شده از مولفه نوآوری اجرایی متشکل از سؤالات در نظر گرفته شده است.

در جدول زیر ضرایب گویه‌های سازنده مؤلفه نوآوری اجرایی و همچنین بار عاملی این گویه‌های در ساخت مؤلفه نوآوری اجرایی آورده شده است. بار عاملی برای گویه در واقع ارزش گویه در ساخت مؤلفه مد نظر را نشان می‌دهد.

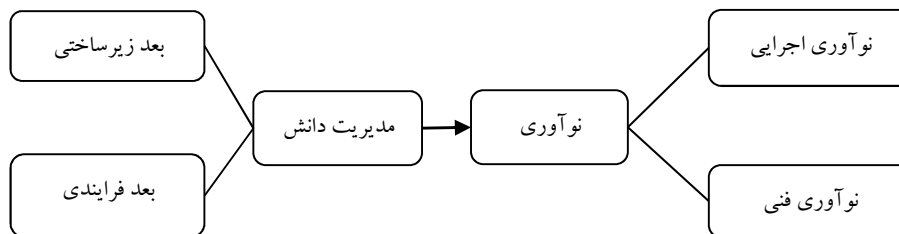
جدول ۱۰. نتایج تحلیل عاملی ابعاد نوآوری اجرایی

متغیر	عامل
۳۴	۱
۳۵	۰.۴۰۲
۳۶	۰.۵۴۵
۳۷	۰.۵۸۶
۳۸	۰.۵۰۱
	۰.۸۹۲

مدل مفهومی پژوهش

بعد از بررسی مبانی نظری که عمدتاً از مطالعه ادبیات و تحقیقات مربوطه حاصل شد، مدل مفهومی طراحی گردید. مدل مفهومی ما را کمک می‌کند تا برای بهبود شناخت خود از پویایی‌های وضعیت، روابط خاصی را مورد بررسی و آزمون قرار دهیم (دانایی فرد و همکاران، ۱۳۸۸).

بر همین اساس مدل مفهومی پژوهش حاضر را می‌توان در شکل ۱ مشاهده نمود. در این مدل متغیر مستقل، مدیریت دانش و نوآوری به عنوان متغیر وابسته می‌باشد. مدیریت دانش به دو بعد زیرساختی و فرایندی و نوآوری به دو بعد اجرایی و فنی تقسیم شده است.

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

آزمون فرضیه‌های پژوهش

بررسی روابط بین متغیرها

در راستای تعیین مسیر تحلیل‌های آماری باید ابتدا نرمال بودن و نبودن سازه‌ها و ابعاد آن‌ها بررسی شود. بدین منظور نرمال بودن سازه‌های تحقیق با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف مورد بررسی قرار گرفت. (جدول ۱۱)

جدول ۱۱. آزمون نرمال بودن برای متغیرهای پژوهش

نوآوری	مدیریت دانش	ابعاد نوآوری		ابعاد فرایندی مدیریت دانش		ابعاد زیرساختی مدیریت دانش			آماره Z
		نوآوری اجرایی	نوآوری فنی	فرهنگ	فن‌آوری و ساختار	تبدیل، حفظ و به‌کار بردن دانش	خلق و کسب دانش	سازماندهی، ذخیره و تسهیم دانش	
۰,۷۹۸	۱,۰۸۴	۱,۲۰۴	۱,۵۸۹	۱,۶۱۸	۱,۲۸۷	۱,۱۹۷	۱,۱۲۱	۱,۰۹۰	Z
۰,۲۹۲	۰,۱۹۰	۰,۱۱۰	۰,۰۷۲	۰,۰۵۲	۰,۰۷۳	۰,۱۱۴	۰,۰۹۶	۰,۱۰۲	سطح معنی‌داری

با توجه به نرمال بودن توزیع مشاهدات، به منظور بررسی معنی‌دار بودن رابطه بین مدیریت دانش و نوآوری از آزمون همبستگی پیرسون استفاده می‌شود (جدول ۱۲). بدین ترتیب فرضیه اول پژوهش تأیید می‌شود.

جدول ۱۲. آزمون همبستگی پیرسون

نواوری	نتایج همبستگی	
۰,۷۹۸	ضریب پیرسون	مدیریت دانش
۰,۰۰۰**	سطح معنی‌داری	

** همبستگی در سطح ۰,۰۱ معنی‌دار است.

با انجام آزمون مربوطه در سطح اطمینان ۰,۹۹ میزان سطح معنی‌داری کمتر از ۰,۰۱ به دست آمد. بنابراین فرضیه پژوهش مبتنی بر وجود رابطه معنی‌داری بین مدیریت دانش و نوآوری در کتابخانه‌های عمومی شهر یزد تأیید می‌شود. بر اساس نتیجه فوق می‌توان ارتباط بین ابعاد مدیریت دانش و نوآوری سازمانی را سنجید. در این راستا ابعاد مدیریت دانش همان عواملی در نظر گرفته می‌شود که از آزمون تحلیل عاملی حاصل شدند.

جدول ۱۳. آزمون همبستگی بین ابعاد مدیریت دانش (فرایندی و زیرساختی) و نوآوری

نواوری	همبستگی		
۰,۴۴۷	ضریب پیرسون	سازماندهی، ذخیره و تسهیم دانش	ابعاد فرایندی مدیریت دانش
۰,۰۰۰**	سطح معنی‌داری		
۰,۵۸۹	ضریب پیرسون	خلق و کسب دانش	
۰,۰۰۰**	سطح معنی‌داری		
۰,۵۴۳	همبستگی پیرسون	تبدیل، حفظ و به کار بردن دانش	
۰,۰۰۰**	سطح معنی‌داری		
۰,۶۵۴	همبستگی پیرسون	فن آوری و ساختار	ابعاد زیرساختی مدیریت دانش
۰,۰۰۰**	سطح معنی‌داری		
۰,۷۲۹	همبستگی پیرسون	فرهنگ	
۰,۰۰۰**	سطح معنی‌داری		

** همبستگی در سطح ۰,۰۱ معنی‌دار است.

نتایج جدول ۱۳ نشان می‌دهد که در سطح اطمینان ۰,۹۹ بین کلیه ابعاد فرایندی مدیریت دانش و نوآوری رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. همچنین با توجه به این یافته‌ها رابطه

معنی‌داری بین ابعاد زیرساختی مدیریت دانش و نوآوری نیز تأیید می‌گردد. در نتیجه فرضیه دوم و سوم پژوهش تأیید می‌شود.

علاوه بر این، رابطه بین هر یک از ابعاد مدیریت دانش (فرایندی و زیرساختی) و ابعاد نوآوری (فنی و اجرایی) نیز مورد بررسی قرار گرفتند.

جدول ۱۴. آزمون همبستگی بین ابعاد فرایندی مدیریت دانش و ابعاد نوآوری

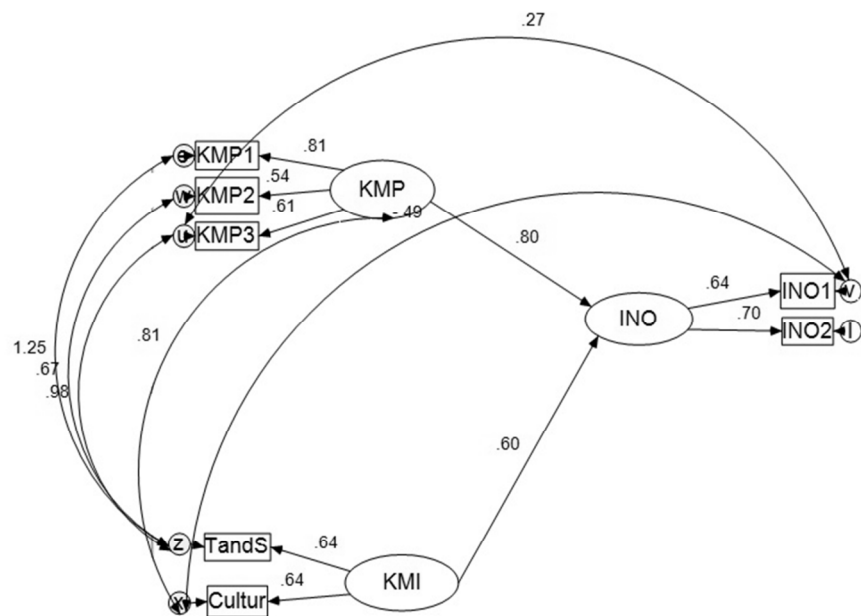
نوآوری		همبستگی		
نوآوری اجرایی	نوآوری فنی			
۰/۴۹۶ ۰/۰۰۰**	۰/۴۷۵ ۰/۰۰۰**	ضریب پیرسون سطح معنی‌داری	سازماندهی، ذخیره و تسهیم دانش	ابعاد فرایندی مدیریت دانش
۰/۲۱۸ ۰/۰۰۰**	۰/۴۳۵ ۰/۰۰۰**	ضریب پیرسون سطح معنی‌داری	خلق و کسب دانش	
۰/۲۹۶ ۰/۰۰۰**	۰/۴۲۲ ۰/۰۰۰**	ضریب پیرسون سطح معنی‌داری	تبدیل، حفظ و به کار بردن دانش	
۰/۵۴۳ ۰/۰۰۰**	۰/۲۵۶ ۰/۰۰۰**	ضریب پیرسون سطح معنی‌داری	فن‌آوری و ساختار	ابعاد زیرساختی مدیریت دانش
۰/۵۵۹ ۰/۰۰۰**	۰/۲۶۸ ۰/۰۰۰**	ضریب پیرسون سطح معنی‌داری	فرهنگ	

نتایج جدول ۱۴ بیانگر تأیید شدن روابط بین کلیه ابعاد مدیریت دانش و نوآوری می‌باشد. به عبارت دیگر، می‌توان گفت که هر یک از ابعاد فرایندی و زیرساختی مدیریت دانش با نوآوری (فنی و اجرایی) در کتابخانه‌های عمومی شهر یزد ارتباط معنی‌داری دارند.

تجزیه و تحلیل اثرات متغیرها

به منظور بررسی اثرات متغیرها، از تحلیل مسیر و مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شده است. در این راستا، نوآوری به عنوان متغیر وابسته و ابعاد مدیریت دانش (فرایندی و زیرساختی) به عنوان متغیر مستقل در نظر گرفته می‌شود.

در ابتدا اثر ابعاد مدیریت دانش بر نوآوری مورد بررسی قرار می‌گیرد. بنابراین، دو بعد فرایندی و زیرساختی مدیریت دانش به عنوان متغیر مستقل و نوآوری به عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته می‌شود. مدل ساختاری برای چارچوب پیشنهادی تحقیق به صورت زیر به دست آمد. (نمودار ۱)

نمودار ۱. مدل ساختاری چارچوب پیشنهادی پژوهش

نتایج حاصل از مدل‌یابی معادلات ساختاری و وضعیت تأیید یا رد فرضیه‌های پژوهش در مورد روابط بین متغیرها در جدول زیر آمده است.

جدول ۱۵. پارامترهای اندازه‌گیری روابط مستقیم بین بعد فرایندی و زیرساختی مدیریت دانش بر نوآوری

نتیجه	نسبت بحرانی	خطای معیار	برآورد استاندارد	فرضیه
تأیید	۵,۶۱۱	۰,۱۵۸	۰,۸۰۲	بُعد فرایندی مدیریت دانش بر نوآوری اثر معنی‌داری دارد.
تأیید	۴,۷۹۲	۰,۰۸۵	۰,۵۹۸	بُعد زیرساختی مدیریت دانش بر نوآوری اثر معنی‌داری دارد.

ضرایب مسیر استاندارد و مقادیر بحرانی مربوط به مدل پیشنهادی که در جدول ۱۵ نشان داده شده است، همگی معنی‌دار هستند.

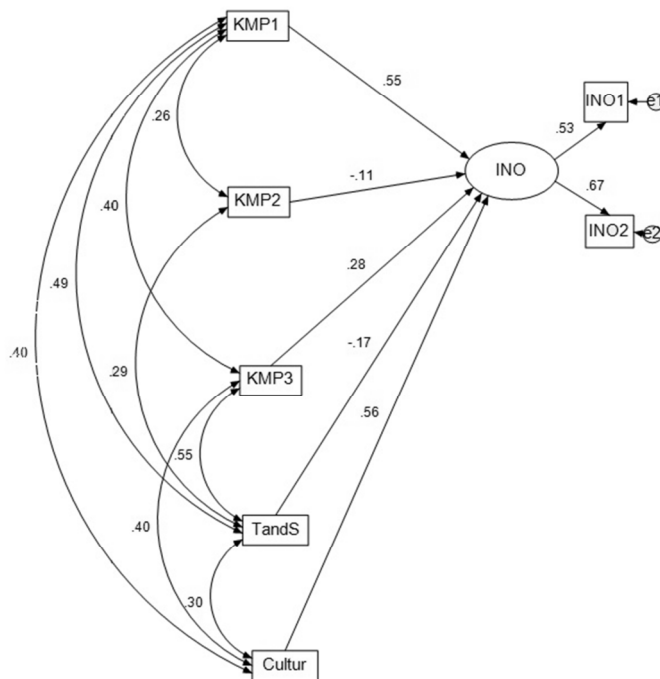
جدول ۱۶. شاخص‌های نیکویی برازش

مقدار	شاخص‌های برازندگی
۲,۴۷۸	کای اسکور
۰,۰۱۵	سطح معنی‌داری
۰,۹۵۲	برازش هنجار شده (NFI)
۰,۱	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA)
۰,۹۶۸	نیکویی برازش (GFI)
۰,۸۷	نیکویی برازش تعدیل شده (AGFI)
۰,۹۷	شاخص برازش تطبیقی (CFI)
۰,۹۷۱	شاخص برازندگی افزایشی (IFI)

با توجه به مقدار شاخص‌های نیکویی برازش محاسبه شده (جدول ۱۶) و همچنین مقدار کمتر از ۰,۰۵ به دست آمده برای P_{Value} برای مدل فوق می‌توان گفت که این مدل از برازش مطلوبی برخوردار است. در نتیجه متغیرهای فرایندی مدیریت دانش و زیرساختی مدیریت دانش بر نوآوری تأثیر مثبت دارند. به عبارت دیگر، فرضیه پژوهش در مورد روابط بین متغیرهای مذکور تأیید می‌شود.

بررسی ابعاد زیرساختی مدیریت دانش بر نوآوری و ابعاد فرایندی مدیریت دانش بر نوآوری

با استفاده از مدل‌یابی معادلات ساختاری، اثر دو بعد زیرساختی مدیریت دانش و اثر سه بُعد فرایندی مدیریت دانش بر نوآوری در کتابخانه‌های عمومی یزد مورد بررسی قرار می‌گیرد. مدل ساختاری مربوطه و ضرایب استاندارد را در نمودار ۲ می‌توان مشاهده نمود.

نمودار ۲. ضرایب استاندارد بین متغیرهای پژوهش

نتایج حاصل از مدل‌یابی معادلات ساختاری و وضعیت تأیید یا رد فرضیه‌های پژوهش در مورد روابط بین ابعاد زیرساختی و فرایندی بر نوآوری را می‌توان در جدول زیر مشاهده نمود.

جدول ۱۷. پارامترهای اندازه‌گیری روابط بین ابعاد زیرساختی و فرایندی بر نوآوری

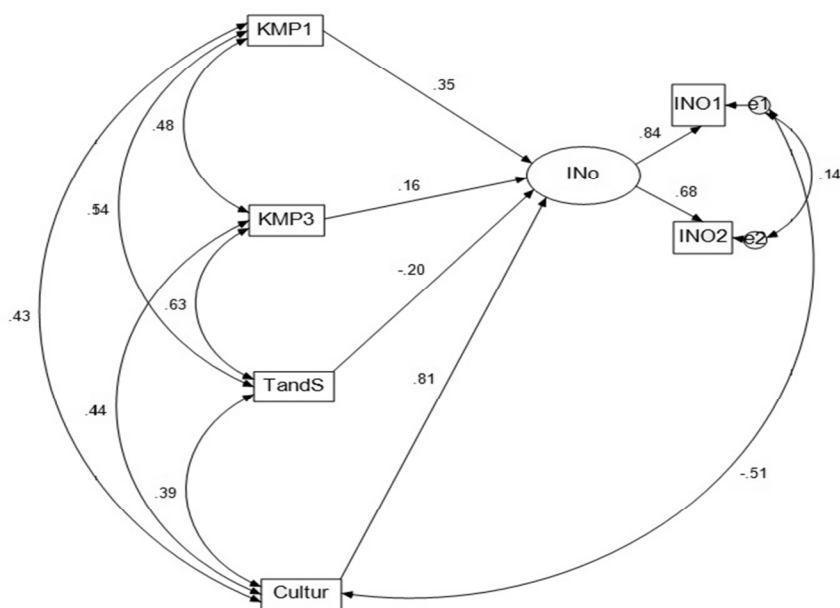
فرضیه	برآورد استاندارد	خطای معیار	نسبت بحرانی	نتیجه
فن‌آوری و ساختار بر نوآوری اثر معنی‌دار دارند.	-۰,۱۷۲	۰,۰۶۱	-۱,۶۰۲	رد
فرهنگ بر نوآوری اثر معنی‌دار دارد.	۰,۵۵۹	۰,۰۳۹	۵,۰۵۸	تأیید
سازماندهی، ذخیره و تسهیم دانش بر نوآوری اثر معنی‌دار دارند.	۰,۵۵۲	۰,۰۵۷	۴,۷۵۶	تأیید
خلق و کسب دانش بر نوآوری اثر معنی‌دار دارند.	۰,۱۱۴	۰,۰۴۲	-۱,۳۰۵	رد
تبدیل، حفظ و به‌کار بردن دانش بر نوآوری اثر معنی‌دار دارند.	۰,۲۷۶	۰,۰۵۸	۲,۵۹۰	تأیید

جدول ۱۷ نشان می‌دهد، همه متغیرها به استثنای مسیر فن‌آوری و ساختار و مسیر خلق و کسب دانش بر نوآوری تأثیر دارند. قبل از برآزش مدل، مسیری که با مقدار احتمال معنی‌داری بیشتری رد شده است را حذف و مدل مجدداً مورد آزمون قرار گرفت. همچنین بین خطاهای پیشنهادی نرم افزار اصلاحاتی انجام شد تا مدل اصلاح شده به دست آید.

مدل اصلاح شده

ضرایب مسیر روابط مستقیم متغیرهای پژوهش در مدل اصلاح شده مورد بررسی قرار گرفتند. ضرایب این مدل در نمودار ۳ نشان داده شده‌اند.

نمودار ۳. ضرایب مسیر روابط مستقیم در مدل اصلاح شده

جدول ۱۸ پارامترهای اندازه‌گیری روابط بین متغیرهای مدل اصلاح شده پژوهش را نشان

می‌دهد.

جدول ۱۸. پارامترهای اندازه‌گیری روابط بین متغیرها در مدل اصلاح شده

نتیجه	سطح معنی‌داری	نسبت بحرانی	خطای معیار	برآورد استاندارد	مسیر
تأیید	۰/۰۴۹	۱/۹۶۴	۰/۰۸۷	۰/۲۰۴	فن‌آوری و ساختار بر نوآوری
تأیید	۰/۰۰۰	۴/۵۲۵	۰/۱۰۰	۰/۸۱۰	فرهنگ بر نوآوری
تأیید	۰/۰۰۰	۳/۶۴۴	۰/۰۶۹	۰/۳۴۵	سازماندهی، ذخیره و تسهیم دانش بر نوآوری
تأیید	۰/۰۱۹	۲/۵۵	۰/۰۵۸	۰/۲۶۷	تبدیل، حفظ و به کار بردن دانش بر نوآوری

با توجه به جدول فوق می‌توان گفت که چون همه مقادیر احتمال معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ است، تمام مسیرهای تعریف شده به استثنای مسیر خلق و کسب دانش به نوآوری پذیرش می‌شود.

جدول ۱۹. شاخص‌های نیکویی برازش

مقدار	شاخص‌های برازندگی
۲/۵۵۱	کای اسکوتر
۰/۰۷۸	سطح معنی‌داری
۰/۹۸۴	برازش هنجار شده (NFI)
۰/۱	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA)
۰/۹۸۸	نیکویی برازش (GFI)
۰/۸۷۲	نیکویی برازش تعدیل شده (AGFI)
۰/۹۹	شاخص برازش تطبیقی (CFI)
۰/۹۹	شاخص برازندگی افزایشی (IFI)

شاخص‌های نیکویی برازش محاسبه شده برای مدل فوق نشان‌دهنده این است که مدل از برازش مطلوبی برخوردار می‌باشد. به عبارت دیگر، مدل مذکور با سطح اطمینان ۹۵٪ و خطای نمونه‌گیری ۰/۰۵ با داده‌ها برازش دارد.

با توجه به نتایج تحلیل مسیر می‌توان گفت که کلیه ابعاد مدیریت دانش به جز بعد خلق و کسب دانش بر نوآوری تأثیر دارند. علاوه بر این به استناد ضرایب معادلات ساختاری، بیشترین

اثرگذاری بر نوآوری به ترتیب مربوط به بعد «فن آوری و ساختار» و بعد «سازماندهی، ذخیره و تسهیم دانش» است.

ارزیابی وضعیت مدیریت دانش و ابعاد آن در کتابخانه‌های عمومی یزد

علاوه بر موضوع و هدف پژوهش و به جهت داشتن تفسیری مناسب از نتایج به دست آمده، وضعیت مدیریت دانش و ابعاد آن در کتابخانه‌های عمومی یزد مورد بررسی قرار گرفت. در ارتباط با این موضوع از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده شده است.

جدول ۲۰. آزمون میانگین (مدیریت دانش)

متغیر	آماره تی (t)	درجه آزادی (df)	سطح معنی‌داری	اختلاف میانگین
مدیریت دانش	-۲,۳۱۹	۱۹۴	۰,۰۲۲	-۰,۰۹۴۹۲

با توجه به اینکه سطح معنی‌داری مدیریت دانش کمتر از ۰,۰۵ می‌باشد، می‌توان گفت در سطح اطمینان ۹۵ درصد وضعیت کلی مدیریت دانش در کتابخانه‌های عمومی نامطلوب است.

جدول ۲۱. آزمون میانگین ابعاد مدیریت دانش

متغیرها	آماره تی (t)	درجه آزادی (df)	سطح معنی‌داری	اختلاف میانگین
سازماندهی، ذخیره و تسهیم دانش	-۱,۰۱۴	۱۹۴	۰,۳۱۳	-۰,۰۵۶۹۹
خلق و کسب دانش	-۵,۸۵۳	۱۹۴	۰,۰۰۰	-۰,۳۱۵۸۱
تبدیل، حفظ و به کار بردن دانش	-۱,۵۱۹	۱۹۴	۰,۱۳۱	-۰,۰۷۲۷۹
ابعاد فرآیندی	-۳,۴۴۵	۱۹۴	۰,۰۰۱	-۰,۱۴۳۱۴
فن آوری و ساختار	۰,۱۳۹	۱۹۴	۰,۸۹۰	۰,۰۰۶۷۸
فرهنگ	-۲,۰۳۲	۱۹۴	۰,۰۴۴	-۰,۱۴۸۲۸
ابعاد زیرساختی	-۰,۶۴۴	۱۹۴	۰,۵۲۱	-۰,۰۳۰۰۵

با توجه به آزمون تی انجام شده، وضعیت بعد اول و سوم ابعاد فرآیندی مدیریت دانش و بعد اول ابعاد زیرساختی مدیریت دانش در سطح متوسط است. ولی بعد دوم فرآیندی مدیریت دانش و بعد دوم زیرساختی مدیریت دانش در کتابخانه‌های عمومی یزد در وضعیت مطلوبی نیست.

ارزیابی وضعیت نوآوری در کتابخانه‌های عمومی یزد

وضعیت نوآوری در کتابخانه‌های عمومی یزد مورد بررسی قرار گرفت. نتایج حاصل را می‌توان در جدول زیر مشاهده نمود.

جدول ۲۲. آزمون میانگین نوآوری

متغیرها	آماره تی (t)	درجه آزادی (df)	سطح معنی‌داری	اختلاف میانگین
نوآوری فنی	۰,۳۲۹	۱۹۴	۰,۷۴۳	۰,۱۶۱۸
نوآوری اجرایی	-۰,۵۹۱	۱۹۴	۰,۵۵۶	۰,۰۳۳۰۹-
نوآوری	-۰,۱۸۴	۱۹۴	۰,۸۵۵	۰,۰۰۸۰۹-

با توجه به اینکه مقدار معنی‌داری نوآوری و ابعاد آن بیشتر از ۰,۰۵ است، نتیجه می‌گیریم وضعیت نوآوری در کتابخانه‌های عمومی شهر یزد در سطح متوسط است.

نتیجه‌گیری

مدیریت دانش یکی از مولفه‌های مدیریت در یک جامعه دانش‌محور است. در قرن حاضر سازمانی که در مدیریت دانش موفق نشود، در توسعه و رشد فعالیت‌های خود با مشکل روبه‌رو خواهد شد. در کتابخانه‌ها کمبود تلاش‌های سازمانی در خلق و تسهیم دانش، عدم استفاده از دانش ایجاد شده و همچنین درگیر شدن در فعالیت‌هایی که دانش‌محور نیستند می‌تواند بر عملکرد و کیفیت خدمات آنها تأثیر منفی گذارد.

لذا شناسایی مؤسسات خدماتی با مفاهیم مدیریت دانش و تلاش در پیاده‌سازی آن از اهمیت زیادی برخوردار می‌باشد. البته موفقیت در مدیریت دانش نیاز به تغییر اساسی در فرهنگ سازمانی و تعهد در تمام سطوح سازمانی دارد. با توجه به مطالب گفته شده هدف اصلی تحقیق حاضر بررسی تأثیر مدیریت دانش و ابعاد آن بر نوآوری می‌باشد. زیرا تحقیقات نشان داده است، در سال‌های آتی سازمان‌هایی که دانش جدید خلق کنند و آن را به طور مؤثر و کارا به کار برند در ایجاد و حفظ مزایای رقابتی موفق‌تر خواهند بود.

در فرایند تحقیق ابتدا به منظور شناسایی ابعاد مدیریت دانش مبانی نظری و پیشینه تحقیق مورد بررسی قرار گرفت و ابعاد مدیریت دانش شناسایی گردید. در نهایت روی این ابعاد تحلیل

عاملی انجام و بر این اساس، ابعاد فرایندی مدیریت دانش به سه بعد «سازماندهی، ذخیره و تسهیم دانش»، «خلق و کسب دانش» و «تبدیل، حفظ و به کار بردن دانش» طبقه‌بندی گردیدند. ابعاد زیرساختی مدیریت دانش به دو دسته «فن آوری و ساختار» و «فرهنگ» دسته‌بندی شدند. تحلیل‌های آماری فرضیه‌های پژوهش را تأیید کرد. به عبارتی، کلیه ابعاد مدیریت دانش رابطه معنی‌داری بر نوآوری در کتابخانه‌های عمومی شهر یزد دارند. این یافته مشابه با نتایج تحقیقات یوسفی، صادق فیضی و سلیمانی (۱۳۹۰)، کاماساک و بولوتلر^۱ (۲۰۰۹)، و کرک پاتریک، هلم و راتی^۲ (۲۰۰۹) است. همچنین وجود رابطه بین ابعاد مدیریت دانش و نوآوری (فنی و اجرایی) نیز مشاهده گردید. بررسی تأثیر ابعاد مدیریت دانش بر نوآوری در کتابخانه‌های عمومی شهر یزد نشان داد که همه این ابعاد اثر معنی‌داری بر نوآوری ندارند. این یافته مشابه با نتایج تحقیق داروچ و مکناتون^۳ (۲۰۰۲) می‌باشد. مشابه با یافته‌های این تحقیق، ماودزا و نگولوب^۴ (۲۰۱۱) بیان کردند که تسهیم دانش اثر معنی‌داری بر انواع نوآوری دارد.

یافته‌ها این موضوع را تأیید می‌کند که در کتابخانه‌های عمومی یزد خلق دانش، تولید بینش‌ها، ایده‌ها یا رویه‌های جدید با مشکل روبه‌رو است. به دانشی که از تجربه و مهارت‌های کارکنان به دست می‌آید بها داده نمی‌شود و در نتیجه دانش مناسب و مربوط از داخل و خارج کسب نمی‌شود و فعالیت جهت نگهداری دانش در جهت افزایش ارزش و نوآوری سازمان صورت نمی‌گیرد.

در مجموع آزمون فرضیه‌های این تحقیق یافته‌های برخی از محققان نظیر شارون و سلیمان^۵ (۲۰۰۲)، شانی و همکاران^۶ (۲۰۰۳)، و جیمenez و سانزوالی^۷ (۲۰۰۷) را در خصوص وجود رابطه معنی‌دار بین مدیریت دانش و نوآوری تأیید می‌کند.

همچنین ارزیابی وضعیت مدیریت دانش و ابعاد آن در کتابخانه‌های عمومی یزد، نشان داد که از وضعیت متوسط و یا نامطلوب برخوردار هستند. همچنین وضعیت نوآوری (اجرایی و فنی) نیز در کتابخانه‌های عمومی نامطلوب می‌باشد. به نظر می‌رسد به این دو حوزه توجه کمتری شده است و برنامه‌ریزی و تدوین استراتژی به منظور حل مشکلات و بهبود بخشیدن به وضعیت آنها وجود ندارد.

1. Kamasak, R. & Bulutlar, F.
3. Darroch, J. & McNaughton, R.
5. Sharon and Suliman

2. Kirkpatrick, Holm, Rathi
4. Mavodza, Ngulube
6. Shani et al.

7. Jimenez, D. & Sanz Valle, R.

منابع

- دانایی فرد، حسن؛ الوانی، مهدی و آذر، عادل (۱۳۸۸). روش‌شناسی پژوهش کمی در مدیریت: رویکردی جامع. تهران: صفار، اشراقی.
- خاتمیان فر، پریسا (۱۳۸۶). بررسی وضعیت و شیوه‌های به اشتراک گذاری دانش در سازمان کتابخانه‌های آستان قدس رضوی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی، مشهد.
- علامه، محسن و زارع، محسن (۱۳۸۷). بررسی رابطه بین مدیریت دانش، نوآوری و عملکرد سازمانی، اولین کنفرانس ملی خلاقیت شناسی، TRIZ و مهندسی و مدیریت نوآوری ایران، تهران، پژوهشکده علوم خلاقیت شناسی، نوآوری.
- علیدوستی، سیروس (۱۳۸۴). طراحی مدل عوامل کلیدی مؤثر بر کاربرد فن‌آوری اطلاعات در سازمان‌های دولتی. پایان‌نامه دکتری، دانشگاه تهران، تهران.
- یوسفی، احسان؛ فیضی، جعفرصادق و سلیمانی، محمد (۱۳۹۰). بررسی میزان تاثیر مدیریت دانش بر نوآوری (در میان مدیران و کارکنان شرکت‌های فن‌آوری مستقر در پارک علم و فن‌آوری دانشگاه ارومیه). *ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی*، ۱ (۳)، ۲۹-۵۱.

References

- Botson, J. (1997). *Managing Service Marketing*. london: Dryden press.
- Beesley, L. & Cooper, C. (2008). Defining Knowledge Management Activities: towards Consensus. *Journal of Knowledge Management*, 12 (3), 48-62.
- Darroch, J. & McNaughton, R. (2002). Examining the Link between Knowledge Management Practices and Types of Innovation. *Journal of Intellectual Capital*, 3 (3), 210-222.
- Dewberry, C. (2004). *Statistical Methods for Organizational Research: Theory and Practice*. London: Routledge.
- Gandhi, S. (2004). Knowledge Management and Reference Services. *the Journal of Academic Librarianship*, 30 (5), 368-381.
- Groves, S. (2002). Knowledge Wins in the New Economy. *Information Management Journal*, 36 (2), 6-23.
- Hung, Y. C.; Huang, S.M.; Lin, Q.P. & Tsai, M. L. (2005) Critical Factors in Adopting a Knowledge Management System for the Pharmaceutical Industry. *Industrial Management & Data Systems*, 105 (2), 164-183.
- Jimenez, D. & Sanz Valle, R. (2007). Managing Human Resources in Order to Promote Knowledge Management and Technical Innovation. *Management Research: The Journal of the Iberoamerican Academy of Management*, 5 (2), 83-100.
- Kirkpatrick, K.; Holm, K. and Rathi, D. (2009). Managing Knowledge in a Medium Sized Public Library, *Proceedings of the 37th Annual Conference of the Canadian Association for Information Science (CAIS)*.
- Kamasak, R. & Bulutlar, F. (2010). the Influence of Knowledge Sharing on Innovation. *European Business Review*, 22 (3), 306-317.

- Liao, S. & Wu, C. (2010). System Perspective of Knowledge Management, Organizational Learning, and Organizational Innovation. *expert systems with applications*, 37 (2), 1096-1103.
- Mavodza, J. & Ngulube, P. (2011). Exploring the Use of Knowledge Management Practices in an Academic Library in a Changing Information Environment. *South African Journal of Libraries and Information Science*, 77 (1), 15-25.
- Shani, A. B.; Sena, J. A. & Olin, T. (2003). Knowledge Management and New Product Development: a Study of Two Companies. *European Journal of Innovation Management*, 6 (3), 137-149.
- Sharon, T. & Suliman, H. (2002). Knowledge Management in Public Libraries. *Aslib Proceedings*, 54 (3), 188-197.
- Smits, M. T. & De Moor, A. R. E. M. (2004). Measuring Knowledge Management Effectiveness in Communities of Practice., *In: Proceeding of HICSS-37 January 5-8, Hawaii*.
- Smith, W. & Tushman, M. (2005). Senior Teams and Managing Contradictions: On the Team Dynamics of Managing Exploitation and Exploration. *organization science*, 16 (5), 522-536.
- Turban, E.; Leidner, D.; Mclean, E. & Wetherbe, J. (2006). *Information Technology for Management, Transforming Organizations in the Digital Economy* (5 ed.). Hoboken, New Jersey: John Eiley & Ssons Inc.

به این مقاله این‌گونه استناد کنید:

مکی‌زاده، فاطمه و فرزین یزدی، محبوبه (۱۳۹۴). شناسایی ابعاد سیستم مدیریت دانش در کتابخانه‌های عمومی و تحلیل تأثیر آن بر توسعه نوآوری (مطالعه موردی: استان یزد). *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۲۱ (۳)، ۴۲۵-۴۴۷.